

การบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์)
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

RISK MANAGEMENT OF HOMESTAY IN
PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA PROVINCE

ธาริดา สกุลรัตน์

Tharida Sakulrat

ธารณี นวสนธิ์

Tharane Nawatnatee

เบญจพร เชื้อผึ้ง

Benjaporn Chuapung

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

E-mail: tharida.tan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือเจ้าของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ทั้งสิ้น 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง การวิจัยเชิงปริมาณ คือนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน ทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มและแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุ 35-44 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีอาชีวะลูกจ้าง จำนวนวันมาเที่ยว 2-3 วัน ประเมินความเสี่ยงของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ภาพรวมการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว พบว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้นำผลไปประชุมกลุ่มโดยกลุ่มผู้ประกอบการ มีแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ 2) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียดและ

* Received 18 April 2020; Revised 24 April 2020; Accepted 28 April 2020

สุขภาพจิต 4) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ และ 5) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การจัดการความเสี่ยง, การจัดการโฮมสเตย์

Abstract

This research focuses on the management of local experience accommodations (Homestay). The objectives of this research are to study the local homestay management, tourists' opinions on risk management, and guidelines for risk management for the accommodation. The samples in a qualitative study are 30 homestay owners using a random sampling method. 400 tourists from the convenient sampling method are used in a quantitative study. Semi-structured interview, group discussion, and questionnaires are used to collect data. According to the analysis of 400 Thai tourists, most of them are bachelor's degree female employee age of 35 to 44 years old. The results suggested that assessment of overall risk management on tourism is of a high level which leads to the group discussion. The homestay entrepreneurs in Phra Nakhon Sri Ayutthaya presented guidelines for risk management in 5 aspects; 1) illnesses and diseases, 2) life and personal belongings, 3) stress and mental condition, 4) Accident and 5) environment.

Keywords: Management, Risk Management, Homestay Accommodation Management

บทนำ

การท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความได้เปรียบในด้านประวัติศาสตร์ ตำแหน่งที่ตั้งมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ การเดินทางที่มีความสะดวกสบาย แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ยังคงได้รับความนิยม เช่น วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิงวรวิหาร วิหารพระมงคลบพิตร นอกจากนี้การที่ภาครัฐ และเอกชนยังร่วมมือกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวหลายกิจกรรม เช่นการจัดงานประเพณีสงกรานต์กรุงเก่า งานลอยกระทงตามประเพณีศูนย์ศิลปาชีพบางไทร การจัดงานอยุธยาเมืองมรดกโลก เป็นต้น จึงส่งผลดีในการท่องเที่ยวในจังหวัดอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2560) จากการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งผลให้ธุรกิจที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการขยายตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความสนใจการค้างแรมรูปแบบใหม่ ๆ

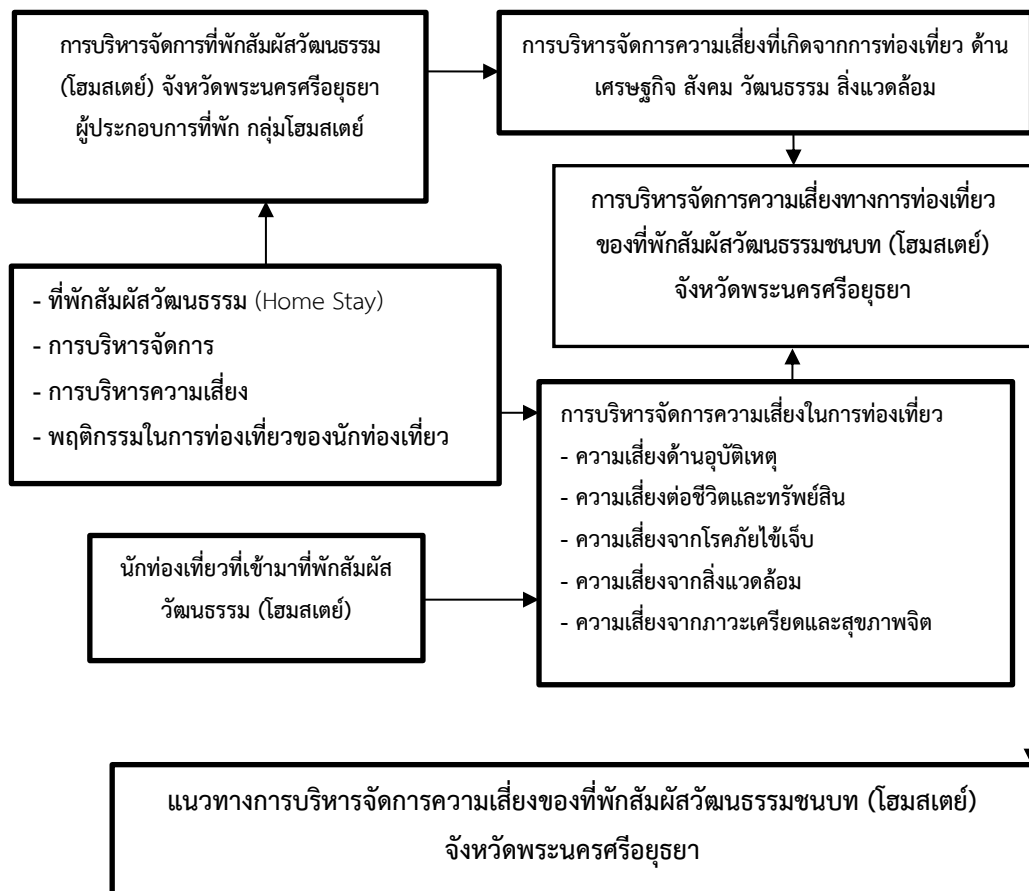
การเลือกพักแบบที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ปัจจุบันเป็นที่นิยมเนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การพักแบบโฮมสเตย์เป็นการแบ่งพื้นที่ของบ้านพักอาศัยและอาหารเพื่อให้บริการกับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกหรือญาติ ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนทั่วทั้งชุมชน (กรมการท่องเที่ยว, 2560) การที่จะทำให้การจัดการท่องเที่ยว เป็นไปอย่างยั่งยืนนั้น ควรส่งเสริมให้ภาคชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยว ตามลักษณะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้แก่ 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง หมายถึงความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นทรัพยากรหลัก รวมถึงสามารถมอบประสบการณ์นั้นหนาแน่นที่ดีแก่นักท่องเที่ยวด้วย 2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เปิดประสบการณ์นั้นหนาแน่นและเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล คือความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนและขีดความสามารถของทรัพยากร (ธีระ อินทรเรือง, 2559)

การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่อยู่ภายใต้ กรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำลังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมอยู่ในรูปแบบที่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมจากแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันได้ความเพลิดเพลินโดยมีจิตสำนึกในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีการจัดการที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน เพื่อที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิตเจ้าของบ้านมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกกันว่า โฮมสเตย์ (Home Stay) ซึ่งในภาษาไทยให้ความหมายว่าที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2542) การเริ่มต้นทำโฮมสเตย์เจ้าของไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาโดยตรงในด้านการท่องเที่ยว หรือด้านที่พักแรมไม่จำเป็นต้องสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถให้นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน ซึ่งเจ้าบ้านต้องเป็นมิตรเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมการเรียนรู้กับกิจกรรมต่าง ๆ การท่องเที่ยวในชุมชนควรพิจารณาการใช้ประโยชน์ และปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ การเดินทางแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยวเป็นการเสี่ยงอันตราย นักท่องเที่ยวเองต้องระมัดระวังชุมชนควรมีการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผนการบริหาร และการจัดการ เพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุดใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุดกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนหรือมาเข้าพักที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) เรื่องความปลอดภัย การเดินทาง

การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชน สิ่งเหล่านี้ทางชุมชนควรคำนึงถึง เพื่อจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้น ในการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ผู้ประกอบการที่พัก ควรคำนึงถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และความเสี่ยงที่เกิดจากการท่องเที่ยวต่อชุมชน เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามขั้นตอนจึงกำหนดแนวทางดังรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์)

จากภาพที่ 1 ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับที่พักสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay) การบริหารจัดการความเสี่ยง พฤติกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการของผู้ประกอบการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ความคิดเห็นของ

นักท่องเที่ยวนในการบริหารจัดการความเสี่ยงในการท่องเที่ยว ความเสี่ยงด้านการเดินทาง ความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ ความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงจากภาวะเครียดและสุขภาพจิต และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากผลกระทบทางการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักได้ถูกต้องตามความเหมาะสม

ปัจจัยดังกล่าวมา จึงทำการศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาการบริหารจัดการที่พักศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและศึกษาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อรับมือกับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อชุมชนที่อาจเกิดขึ้น สร้างความเข้มแข็งในชุมชนที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างยั่งยืน และสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยที่มีรูปแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งได้กำหนดวิธีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ไว้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินงานโดยการสังเกตพื้นที่ภายในชุมชน บ้านพักที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าพักภายในชุมชน ใช้เทคนิคในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นผู้ประกอบการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผ่าน

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยในปี พ.ศ.2559 - 25621 ซึ่งมีจำนวน 3 พื้นที่ ประกอบด้วย 1) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย 2) โฮมสเตย์คลองรางจะเข้ และ 3) โฮมสเตย์เกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) โดยมีหัวข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ใช้แนวคิดในการจัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 เป็นเกณฑ์หัวข้อในการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ผสมผสานระหว่างการเก็บรวบรวมโดยการสังเกตจดบันทึกและได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

2. การศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 400 คน จากสูตรของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) โดยการสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อการบริหารความเสี่ยงทางการท่องเที่ยว

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนวันมาเที่ยวลักษณะคำตอบเป็นตัวเลือก (Check List) ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหัวข้อดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านการเดินทาง 2) ความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) ความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ 4) ความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม 5) ความเสี่ยงจากภาวะเครียดและสุขภาพจิต ตอนที่ 3 การเสนอความคิดเห็นอื่น ๆ

การเก็บข้อมูลโดยลงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามแล้ว มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบแต่ละคนตอบแยกประเด็นคำตอบดังกล่าวเป็นหมวดหมู่ แสดงผลเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็น สถิติที่ใช้เป็นสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลพรรณนา ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเป็นค่าเฉลี่ย จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดการกำหนดความเสี่ยงที่พบได้ในการเดินทางท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2560) ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ 2) ความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ 4) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม 5) ความเสี่ยงจากความเครียดและสุขภาพจิต การแปลผล

แบ่งระดับการประเมินค่า 5 ระดับนำมาวิเคราะห์ด้วยการกำหนดอันตรภาคชั้น (Class Interval) ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามทุกข้อควมามีคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบ โดยได้กำหนดค่าคะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มารวมกันและคำนวณหาค่าเฉลี่ยค่าคะแนนเฉลี่ย ตามแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Rating Scale)

3. การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการความเสี่ยงทางการท่องเที่ยวของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) ได้นำเสนอประเด็นคำถามแก่ผู้ประกอบการ เครื่องมือที่ใช้คือการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยตั้งประเด็นจากผลของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจาก ผลกระทบทางการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการบริหารความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย การจัดการด้านที่พัก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่ไกลจากสถานที่ท่องเที่ยว ห้องน้ำมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ ด้านการจัดการกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติ กำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายเรียบร้อย การนอนในที่ที่เจ้าบ้านจัดเตรียมไว้ให้ กำหนดเวลาเข้าออกบ้านพัก มีการแจ้งนักท่องเที่ยวให้ทราบและปฏิบัติตาม ด้านอาหารและโภชนาการอาหารมีการนำเสนออาหารท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยว มีการวางแผนจัดเตรียมอาหาร เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหาร จำนวนและข้อมูลนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา งบประมาณในการจัดทำอาหาร ด้านความปลอดภัย มีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย มีการแบ่งเวรยามภายในชุมชน เพื่อให้ดูแลความปลอดภัย สมาชิกในบ้านตรวจตราดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้าน ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของบ้าน เจ้าบ้านและสมาชิกในครอบครัวมีความเต็มใจ ต้อนรับผู้มาเยือน มีการจัดพื้นที่ต้อนรับในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ด้านรายการนำเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดฐานการเรียนรู้ การทำอาหารขนมไทย การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมพายเรือ ปั่นจักรยาน มีผู้บรรยายและนำเที่ยวในชุมชน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม มีทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรม จัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เช่นการแสดงพื้นบ้านในชุมชน การแต่งกายชุดไทย กิจกรรมทำบุญตักบาตร แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าบ้านในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน มีการประดิษฐ์ของระลึกต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ของฝากประจำชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ มีการรวมกันจัดตั้งในรูปแบบของกลุ่ม ชมรม สหกรณ์ ชุมชนดำเนินการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีที่พักประมาณ 5 - 6 หลัง หรือมากขึ้นแล้วแต่ความพร้อมของสมาชิกในกลุ่มพื้นที่ สมาชิกและคนในชุมชนมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการกิจกรรมภายในชุมชน ด้านประชาสัมพันธ์ การจัดการการจองที่พัก ผู้เข้าพักสามารถทำได้โดยการจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านอินเทอร์เน็ต มีการตอบรับการจอง ประสานงานแจ้งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวก่อนวันเข้าพัก หลังจากการจองมีการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน เพื่อป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในพื้นที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73 ช่วงอายุ 35 - 44 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 66 อาชีพรับจ้าง จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 71 จำนวนวันมาเที่ยว 2 - 3 วัน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53

การบริหารจัดการความเสี่ยงในการท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวมจากทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) ประกอบด้วย

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ พบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ประกอบด้วย การมีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$) มีการจัดระเบียบการจราจรเส้นทางเดินรถ ($\bar{X} = 3.74$) มีป้าย/สัญญาณแสดงจุดเสี่ยงสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.72$) มีรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.67$) และมีการจัดการความเสี่ยงระดับปานกลางประกอบด้วยมีการติดตั้งไฟส่องสว่างมองเห็นได้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.39$)

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ประกอบด้วย มีการติดตั้งป้ายแสดงเบอร์ฉุกเฉินแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายในการแจ้งเหตุหรือขอความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.55$) มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรืออาสาสมัครในการให้การดูแลความเรียบร้อยเรียบร้อยในพื้นที่ตามจุดแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.46$) และมีการจัดการความเสี่ยงระดับปานกลางประกอบด้วย การจัดระบบความปลอดภัยตรวจสอบอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.36$)

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านโรคภัยไข้เจ็บ พบว่าในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ประกอบด้วย มีการจัดตั้งอาสาสมัครประจำบ้านให้บริการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.55$) และการจัดการความเสี่ยงระดับปานกลางประกอบด้วย มีสถานที่สาธารณสุขในพื้นที่โดยมีเจ้าหน้าที่

แพทย์ให้บริการการรักษาและดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.38$) มีช่องทางการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเพื่อป้องกันโรคต่าง ๆ จุดบริการข้อมูลอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.33$) มีการจัดเจ้าหน้าที่ให้ความรู้และวิธีการป้องกันโรคอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.26$)

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ประกอบด้วย มีการจัดแนวกันอันตราย เพื่อความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.75$) มีการติดตั้งป้ายหรือสัญญาณแจ้งเตือนอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในจุดเสี่ยงตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$) มีการจัดช่องทางประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมในสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.74$) และมีทางเดินในพื้นที่เหมาะสมกับการเข้าไปท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.50$)

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านภาวะเครียดและสุขภาพจิต พบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ประกอบด้วย มีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทางสถานที่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.73$) มีจุดให้บริการสาธารณะอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.64$) มีการจัดบริการการให้ข้อมูลการทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.57$) และมีการควบคุมราคาสินค้าและมีการติดป้ายแสดงราคาสินค้า อย่างชัดเจนเหมาะสม ($\bar{X} = 3.43$)

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริหารจัดการความเสี่ยงในการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ	3.65	0.90	มาก	2
2. ความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3.45	1.02	มาก	4
3. ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ	3.37	0.97	ปานกลาง	5
4. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม	3.68	0.96	มาก	1
5. ความเสี่ยงจากความเครียดและสุขภาพจิต	3.59	0.96	มาก	3
รวม	3.56	0.88	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการท่องเที่ยว พบว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวแต่ละด้านมีข้อค้นพบ ดังนี้ ระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.68$) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 3.65$) การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียด และสุขภาพจิต ($\bar{X} = 3.59$) การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.45$) และการบริหาร

จัดการความเสี่ยงด้านการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ การบริหารจัดการความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย การบริหารจัดการความเสี่ยงจากโรคร้ายไข้เจ็บ ($\bar{X} = 3.37$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ในการหาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง

3.1 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์จากข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารความเสี่ยงจากระดับปานกลาง จนถึงระดับมาก ผู้ประกอบการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ได้มีแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง 5 แนวทาง ดังนี้

3.1.1 แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงจากโรคร้ายไข้เจ็บ ควรมีการจัดตั้งอาสาสมัครประจำบ้านให้บริการอย่างเหมาะสม ในกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วยไม่สบายหรือเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อย มีสาธารณสุขในพื้นที่ มีช่องทางการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเพื่อป้องกันโรคต่าง ๆ ควรมีการแจ้งเตือนนักท่องเที่ยวในการป้องกันโรคที่อาจเกิดขึ้นได้ จัดหาบุคลากรที่มีความรู้เข้ามาอบรมคนในชุมชนให้มีความรู้ด้านการป้องกันโรค หรือมีความรู้ด้านปฐมพยาบาลเบื้องต้น ควรกำจัดแมลง สัตว์มีพิษที่อยู่บริเวณโดยรอบ

3.1.2 แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีการติดตั้งป้ายแสดงเบอร์ฉุกเฉินแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรืออาสาสมัครในการให้การดูแลความเรียบร้อยในพื้นที่ควรจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ มีการจัดเวรยามของชุมชน เจ้าของบ้านช่วยกันรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

3.1.3 แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียดและสุขภาพจิต ควรมีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทางข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ควรมีพื้นที่ส่วนกลางให้บริการสาธารณะประโยชน์ มีการควบคุมราคาสินค้าที่จัดจำหน่าย และมีการติดป้ายแสดงราคาสินค้า อย่างชัดเจนเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

3.1.4 แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ ควรมีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลด้านการท่องเที่ยว การจัดระเบียบการจราจร เส้นทางเดินรถควร มีป้ายสัญญาณแสดงจุดเสี่ยงสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ควรมีรถโดยสารไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการติดตั้งไฟส่องสว่างตามเส้นทางและจุดเสี่ยง ที่มองเห็นได้ชัดเจน ควรขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อติดตั้งไฟในบริเวณพื้นที่สาธารณะ

3.1.5 แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดช่องทางประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมในข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ข้อควรระวังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจก่อความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม ควรจัดทำป้ายเตือน ยังสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้กระทบกับ

ทรัพยากรธรรมชาติ และควรมีทางเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่ได้ถูกต้องตามสถานที่ท่องเที่ยว

3.2 การศึกษาพบประเด็นปัญหาการบริหารจัดการความเสี่ยงในชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยพิจารณาได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ 2) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสังคม 3) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม 4) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านวัฒนธรรม โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 การบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการท่องเที่ยวในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์)

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการท่องเที่ยว		
ความเสี่ยง	ความเสี่ยงที่เกิดขึ้น	แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง
1. ด้านเศรษฐกิจ	ชุมชนมีการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนไปจากเดิม การใช้ทรัพยากรมีมากขึ้น	ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อไม่ให้ชุมชนทิ้งวิถีชีวิตตนเอง และเพิ่มทรัพยากรที่จะเป็นให้มีเพียงพอกับคนในพื้นที่โดยมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการรับนักท่องเที่ยว
2. ด้านสังคม	นักท่องเที่ยวมีการรวมกลุ่มมั่วสุมเสียงดังในยามค่ำคืน เกิดปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย	ทำกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน ช่วยกันตรวจตราทรัพย์สินดูแลความปลอดภัยมีการจัดเวรยามภายในชุมชน เก็บทรัพย์สินของมีค่าภายในบ้านอย่างมิดชิด
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	มีขยะมากขึ้น แหล่งน้ำเน่าเสีย ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติลดน้อยลง รบกวนสภาพแวดล้อมของสัตว์ที่อาศัยตามธรรมชาติ	ปลูกจิตสำนึกคนในชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น ปิดป้ายแจ้งเตือนให้กับนักท่องเที่ยวในการช่วยรักษาความสะอาดและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้พื้นที่มีการชี้แจงนักท่องเที่ยวก่อนการท่องเที่ยวภายในชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม	วัฒนธรรมคนในชุมชนมีผลกระทบ ในเรื่องการแต่งกาย การพูดคุยตามรูปแบบสังคมเมือง	ทำความเข้าใจคนในชุมชน รณรงค์เรื่องการแต่งกาย การพูดคุย ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สร้างความภูมิใจโดยให้คนในชุมชนเห็นถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเอง

จากตารางที่ 2 แสดงแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ โดยชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อไม่ให้ชุมชนทิ้งวิถีชีวิตตนเอง และเพิ่มทรัพยากรที่จะเป็นให้มีเพียงพอกับคนในพื้นที่โดยมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการรับนักท่องเที่ยว 2) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสังคมโดยทำกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในชุมชนช่วยกันตรวจตราทรัพย์สินดูแลความปลอดภัยมีการจัดเวรยามภายในชุมชน เก็บทรัพย์สินของมีค่าภายในบ้านอย่างมิดชิด 3) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมโดยปลูกจิตสำนึกคนในชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น ปิดป้ายแจ้งเตือนให้กับนักท่องเที่ยวในการช่วยรักษาความสะอาด และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้พื้นที่ มีการชี้แจงนักท่องเที่ยวก่อนการท่องเที่ยวภายในชุมชน และ 4) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านวัฒนธรรม โดยทำความเข้าใจคนในชุมชน รณรงค์เรื่องการแต่งกาย การพูดคุย ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สร้างความภูมิใจโดยให้คนในชุมชนเห็นถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเอง

อภิปรายผล

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักรีสอร์ทวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลการวิจัยสอดคล้องกับสงกรานต์ ฤกษ์แก้ว ได้ทำการวิจัยการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีผลการวิจัย มีการจัดการด้านที่พัก การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ การจัดการด้านความปลอดภัย การจัดการด้านอภัยภัยไมตรีของเจ้าของบ้าน การจัดการด้านรายการนำเที่ยว การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านวัฒนธรรม การจัดการด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ การจัดการด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ การจัดการด้านประชาสัมพันธ์ (สงกรานต์ ฤกษ์แก้ว, 2554)

สิริรัตน์ เกวียนเจริญกุล ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยควรมีการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร ซึ่งมีลักษณะการบริหารจัดการที่สามารถเชื่อมโยงจากการศึกษาการบริหารจัดการของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) มีการบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม เนื่องจากมีการเน้นรูปแบบกิจกรรมที่คำนึงถึงคุณค่าของวิถีพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพแวดล้อมในชุมชน การศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยง มีแนวทางประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ 1) แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ 2) แนวทางการจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียดและสุขภาพจิต 4) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ ซึ่งต้องคำนึงถึงการเดินทางท่องเที่ยว บ่ายบอกทางที่

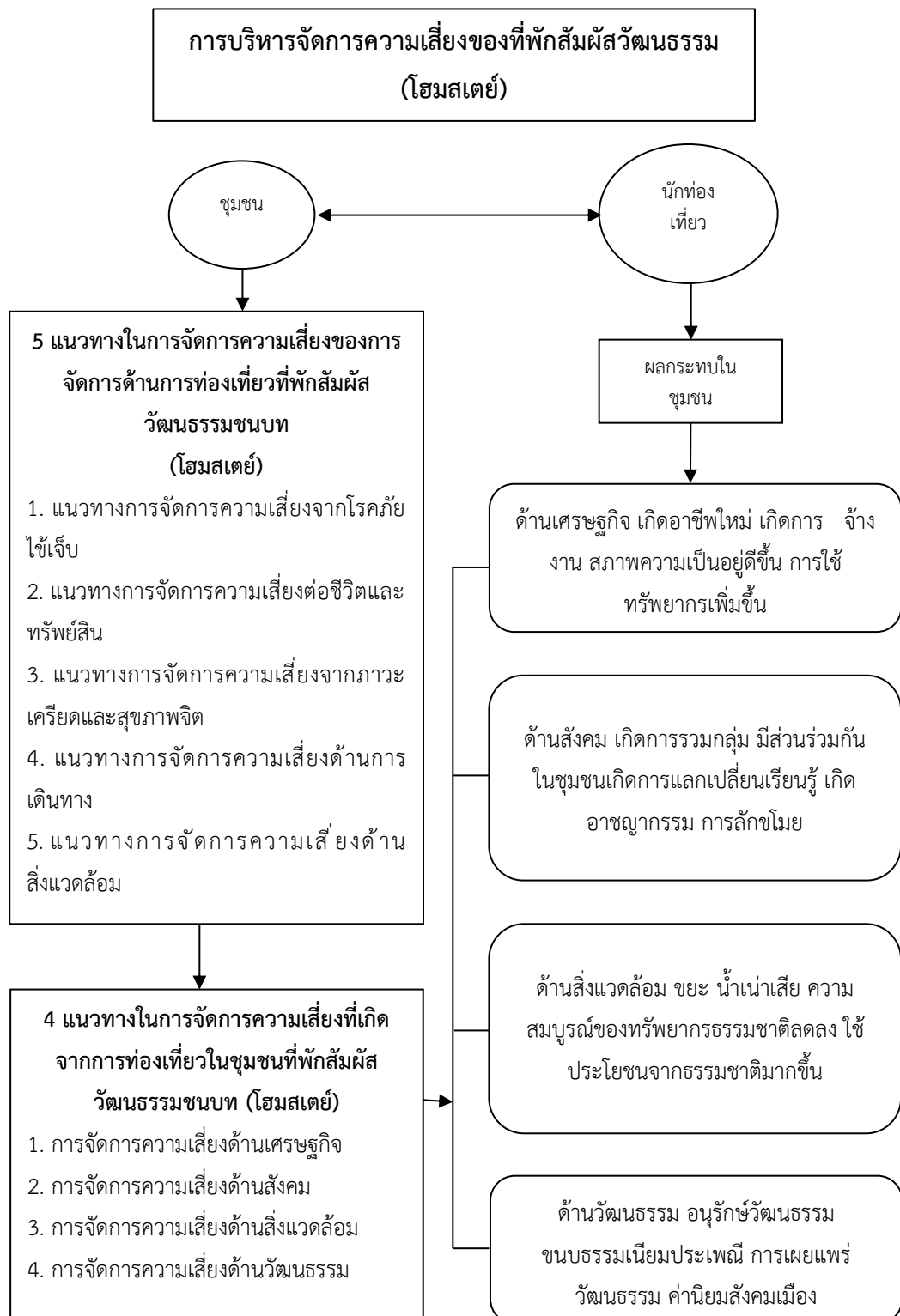
ชัดเจน (สิริรัตน์ เกวียนเจริญกุล, 2555) สอดคล้องกับวุฒิพันธ์ สันติมิตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวในการเดินทาง การติดตั้งป้าย ไฟสัญญาณ ให้พร้อมใช้งาน และ 5) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามการจัดการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอาจเป็นการป้องกันความเสียหายให้น้อยลง และควรให้ความสำคัญ การบริหารจัดการความเสี่ยงตามความจำเป็นตามลำดับ (วุฒิพันธ์ สันติมิตร, 2557) ตามที่วรัทธพร ผิวดิ ได้ศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท มีข้อคิดเห็นว่าควรศึกษาความเคลื่อนไหวของความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการป้องกันได้ล่วงหน้า จากเรื่องความเสี่ยงมากไปหาเรื่องความเสี่ยงน้อย แล้วนำมาแก้ไขบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเรื่อง ๆ โดยผู้ประกอบการที่พหุสัมพันธ์วัฒนธรรม (โฮมสเตย์) มีการจัดการความเสี่ยงในชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยพิจารณาได้ตามลำดับแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การจัดการความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อไม่ให้ชุมชนทั้งวิถีชีวิตตนเอง และเพิ่มทรัพยากรที่จำเป็นให้มีเพียงพอกับคนในพื้นที่โดยมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการรับนักท่องเที่ยว การจัดการความเสี่ยงด้านสังคม ควรทำกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวก่อนการท่องเที่ยวในชุมชนช่วยกันตรวจตราทรัพย์สินดูแลความปลอดภัยมีการจัดเวรยามภายในชุมชน เก็บทรัพย์สินของมีค่าภายในบ้านอย่างมิดชิด การจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม โดยปลูกจิตสำนึกคนในชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น ติดป้ายแจ้งเตือนให้กับนักท่องเที่ยวในการช่วยรักษาความสะอาด และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้พื้นที่ มีการชี้แจงนักท่องเที่ยวก่อนการท่องเที่ยวภายในชุมชน และการจัดการความเสี่ยงด้านวัฒนธรรม ควรทำความเข้าใจคนในชุมชน อนุรักษ์เรื่องแต่งกาย การพูดคุย ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สร้างความภูมิใจโดยให้คนในชุมชนเห็นถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองการบริหารจัดการที่ดีเป็นการป้องกันได้ล่วงหน้าอันช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการที่พหุสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (วรัทธพร ผิวดิ, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พหุสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ในด้านการจัดการความเสี่ยงทางการท่องเที่ยว เป็นการจัดการที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในการเข้าพักและการท่องเที่ยวภายในชุมชน ชุมชนจะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านบวกคือรายได้ซึ่งกระจายอยู่ในทุกส่วนทั้งภาคธุรกิจที่พัก การท่องเที่ยว ของที่ระลึก ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านค้าชุมชน เกษตรกร และธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมีผลในทางลบที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชนจึงควรบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยใช้แนวทางการ

บริหารจัดการความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมก่อให้เกิด
การบริหารจัดการที่เป็นระบบภายในชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การจัดการกลุ่มที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการบริหารจัดการด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านอภัยภัย ไม้ตรีของเจ้าของบ้าน ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ด้านประชาสัมพันธ์ ผลการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักแบบสัมผัส วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวทางการจัดบริหารความเสี่ยง 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ 2) แนวทางการจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียดและ สุขภาพจิต 4) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านการเดินทาง และ 5) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางการจัดการความเสี่ยงในชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ 2) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสังคม 3) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม 4) แนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านวัฒนธรรม

ผลการศึกษาเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนนำไปเป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ไปใช้เพื่อพัฒนาการบริการนักท่องเที่ยว ลดปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน สามารถนำกระบวนการจัดการความเสี่ยงที่ได้ จากการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เป็นการป้องกันความ เสี่ยงอันช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการที่สูงขึ้น ชุมชนความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรศึกษาการ บริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจโรงแรมขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบการ บริหารจัดการความเสี่ยงในองค์กรธุรกิจที่พักแรม 2) ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ ความเสี่ยงของธุรกิจบริการอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ในการอนุมัติทุนส่งเสริมงานวิจัย ปีงบประมาณ 2561

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2560). มาตรฐานโฮมสเตย์. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2560 จาก <http://www.greenhealthfund.org/16075868/>
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2542). การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ธีระ อินทรเรือง. (2559). การวางแผนพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ใน เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วรรณพร ผิวดี. (2555). การศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทท จังหวัดกระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วุฒิพันธ์ สันติมิตร. (2557). การจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราด. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงกรานต์ ฤกษ์แก้ว. (2554). การพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บ้านต้นเกลือ อำเภอถ้ำเสือ จังหวัดอุดรธานี. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2560). จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. เรียกใช้เมื่อ 27 มิถุนายน 2560 จาก <https://ww2.ayutthaya.go.th/content/about>
- สิริรัตน์ เกวียนเจริญกุล. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.